

ПРОГРАМ РАДА
ISS/KS M022
(Друмска возила)

Овај програм рада усвојен је на седници комисије која је одржана од 31.05.2013. - 14.06.2013. године, а одобрен је од стране Стручног савета за опште области стандардизације на седници која је одржана дописним путем (преписком) у периоду од 18.12. до 25.12.2013. године.

1 Увод

Стручни рад Института за стандардизацију Србије (у даљем тексту: Институт) у појединачним областима стандардизације одвија се у комисијама за стандарде и сродне документе (у даљем тексту: комисије), које су основна техничка радна тела. По потреби, ради извршавања појединих задатака из својих делокруга, комисије могу образовати радне групе, као и друга стална и повремена радна тела.

У складу са тачком 1 Решења о образовању комисије за стандарде и сродне документе, предмет рада Комисије KS M022 је припрема стандарда из области друмских возила у погледу компатибилности, заменљивости и безбедности, са посебним освртом на терминологију и поступке испитивања ради вредновања перформанси следећих типова возила и њихове опреме: мопеда, мотоцикала, моторних возила, приколица, полуприколица, лаких приколица, комбинованих возила и зглобних возила. Осим тога, предмет рада комисије обухвата и припрему стандарда из области друмских возила на електрични погон, возила за одмор и становање (камп-приколице, моторна возила за становање, мобилне камп-кућице) у погледу здравља и безбедности, терминологије итд., као и возила са погоном на компримовани природни гас.

На основу Статута Института и Интерних правила стандардизације – Део 2: образовање и рад комисија за стандарде и сродне документе, Комисија ради на припреми српских стандарда и сродних докумената, на припреми стручних мишљења на основу српских стандарда и сродних докумената, прати и активно учествује у раду одговарајућих техничких радних тела међународних и европских организација за стандардизацију и обавља друге задатке у вези са стандардима и стандардизацијом у области друмских возила.

Комисија прати рад техничких комитета ISO/TC 22 Road vehicles и ISO/TC 31 Tyres, rims and valves Међународне организације за стандардизацију (ISO), као и техничких комитета CEN/TC 245 Leisure accommodation vehicles, CEN/TC 301 Road vehicles, CEN/TC 326 Gas supply for Natural Gas Vehicles (NGV), CEN/TC 354 Ride-on, motorized vehicles intended for the transportation of persons and goods and not intended for use on public roads - Safety requirements и CEN/SS T03 Road vehicles Европског комитета за стандардизацију (CEN).

Комисија KS M022, Друмска возила, образована је решењем бр. 1793/8-25-01/2012 од 08.10.2012. године.

Комисија је образована ради:

- доношења, преиспитивања и повлачења српских стандарда и сродних докумената у наведеној области рада, у складу са Интерним правилима и упутствима Института за стандардизацију Србије;
- обезбеђивања усаглашености српских стандарда и сродних докумената са европским и међународним стандардима у наведеној области рада;

- учествовања у изради и преиспитивању стандарда и сродних докумената које доносе европске и међународне организације за стандардизацију у наведеној области рада;
- и других послова које предложи надлежни стручни савет.

2 Пословно окружење

2.1 Опште

Економска, техничка, регулаторна, законска, социјална и/или међународна динамика описују пословну заједницу индустријског сектора, производа, материјала, дисциплина или праксе које се односе на радно окружење ове комисије и могу значајно утицати на вођење припреме релевантних стандарда и њиховог садржаја.

Комисије Института врше усаглашавање српских стандарда са европским и међународним стандардима, и то њиховим усвајањем као националних. Осим тога, приликом преузимања европских као српских стандарда морају да се повуку сви конфликтни национални стандарди за исте предмете стандардизације. По том принципу и комисија KS M022 врши преузимање европских и међународних стандарда и сродних докумената у национални систем стандардизације.

Европско законодавство у области друмских возила и њихових приколица се базира на директиви за одобравање типа друмских возила (Директива 70/156/ЕЕС са изменама и допунама 92/53/ЕЕС и 93/81/ЕЕС) и 49 појединачних директива са посебно утврђеним захтевима за склопове и делове, у облику анекса. Из тог разлога се за ову проблематику и не доносе посебни европски стандарди.

Европско законодавство у области двоточкаша и троточкаша се базира на директиви за одобравање типа двоточкаша и троточкаша (Директива 92/61/ЕЕС) и 11 појединачних директива са посебно утврђеним захтевима за перформансе, склопове и делове, у облику анекса. Из тог разлога се за ову проблематику и не доносе посебни европски стандарди.

Приликом израде плана рада комисије за доношење стандарда даје се посебан акценат на усвајање европских хармонизованих стандарда у вези са Директивом Новог приступа (*Machinery directive*) 2006/42/ЕС која је код нас транспонована у Правилник о безбедности машина ("Службени гласник РС", број 13/10).

2.2 Квантитативни показатељи пословног окружења

Комисија се до сада бавила питањима која су се односила на безбедност друмских возила у складу са Директивама 2006/42/ЕС, 70/156/ЕЕС са изменама и допунама 92/53/ЕЕС и 93/81/ЕЕС и 92/61/ЕЕС.

Српске стандарде које доноси Комисија KS M022 Друмска возила на националном нивоу широко примењују произвођачи возила и делова, акредитоване лабораторије, институти, органи државне управе и регулаторна тела, осигуравајућа друштва и др.

Квантитативни показатељи производње друмских возила у Србији дати су табеларно у Табели 1.

Табела 1 Квантитативни показатељи производње друмских возила

Година	Путнички аутомобили	Спец. Путнички аутомобили	Аутобуси	Комби	Теретни аутомобили	Спец. теретни аутомобили	Аутомобили за вучу возила и вршење рада	Укупно
2006.	9832	420	152	21	1125	16	1	11567
2007.	9886	772	137	8	715	5	1	11524
2008.	9128	690	328	32	540	-	1	10719
2009.	16337	-	93	8	300	-	-	16738
2010.	14551	-	28	2	619	-	-	15200
2011.	10593	-	163	-	245	-	-	11001

Индекси индустријске производње моторних возила и приколица, 2007-2011. дати су у Табели 2.

Табела 2 Индекси индустријске производње моторних возила и приколица
 Предходна година = 100

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Производња моторних возила и приколица	97.8	84.6	60.2	95.3	124.3

Квантитативни показатељи трговине на велико, мало и поправка моторних возила и мотоцикала, 2007-2011. дати су у Табели 3.

Табела 3 Трговина на велико, мало и поправка моторних возила и мотоцикала, 2007-2011.

		Република Србија			
		Укупно	Србија - север	Војводина	Србија - југ
Продавнице	2007	2702	1678	904	1024
	2008	3368	2017	750	1351
	2009	5439	3257	1211	2182
	2010	6228	3639	1264	2589
	2011	6658	4585	2458	2073
Запослени	2007	12050	8689	2394	3361
	2008	13237	8200	2043	5037
	2009	13810	8555	2131	5255
	2010	13903	8613	2146	5290
	2011	19163	12671	4913	6492
Промет, мил. РСД	2007	160614	131671	18051	28943
	2008	182444	124915	21012	57529
	2009	223538	152488	44895	71050
	2010	247478	173951	61315	73527
	2011	207022	155883	46080	51139

Табела 3 наставак

		Република Србија			
		Укупно	Србија - север	Војводина	Србија - југ
Ланчани индекси промета у текућим ценама	2007	161,2	167,6	99,7	137,2
	2008	113,6	94,9	116,4	198,8
	2009	122,5	122,1	213,7	123,5
	2010	110,7	114,1	136,6	103,5
	2011	83,7	89,6	75,2	69,6

Квантитативни показатељи промета моторних возила, мотоцикала, делова и прибора, 2011. дати су у Табели 4.

Табела 4 Промет моторних возила, мотоцикала, делова и прибора, 2011.
мил. РСД

	Република Србија			
	Укупно	Србија - север	Војводина	Србија - југ
Укупно	207022	155883	46080	51139
Моторна возила (нова и половна)	94048	72145	19766	21903
Одржавање и поправка моторних возила	15564	11923	4422	3641
Делови и прибор за моторна возила	95369	70077	21235	25292
Мотоцикли, делови и прибор за мотоцикле, одржавање и поправка мотоцикала	2041	1738	657	303

2.3 Захтеви тржишта

Стандарди из надлежности области рада Комисије KS M022 се користе у пословном окружењу Србије. Спецификације и ови стандарди су основ за производне и комерцијалне послове. Пошто су стандарди из надлежности Комисије KS M022 у релативно широкој употреби, њихово редовно иновирање је неопходно. Сукцесивни развој нових техничких достигнућа и побољшања заштитних средстава, као и мера за безбедност захтевају додатно и континуално праћење тржишта ради понуде одговарајућих најновијих издања стандарда.

2.4 Аспекти животне средине

Применом стандарда и сродних докумената развијених у оквиру техничких комитета које прати комисија KS M022 обезбеђују се предуслови за задовољење свих захтева за заштитом животне средине. Евидентна је потрошња ресурса, у првом реду електричне енергије, воде и гаса, па произвођачи морају да предузму мере за њихово очување и рационалну потрошњу. Учесће у раду у Комисији KS M022, произвођачима помаже да се упознају са најновијим техничким захтевима за производе, а на посредан начин и са најновијим машинама које штеде енергију, мање загађују животну средину и имају већу продуктивност.

У припреми је израда неопходних стандарда који се односе на енергетску ефикасност / емисију CO₂ и рециклирање машина у фази са развојем предстојећих прописа .

3 Очекиване користи од рада комисије

Као резултат рада KS M022 добија се листа стандарда који ће пре свега омогућити:

- подршку произвођачима у пројектовању возила која поред техничке компатибилности и заменљивости задовољавају основне безбедносне захтеве Правилника о безбедности машина;
- омогућава оцењивање усаглашености возила и њихово означавање СЕ знаком и српским знаком усаглашености ЗА, коришћењем принципа претпоставке усаглашености, применом српских стандарда којима су преузети хармонизованих EN стандарда;

- уклањање техничких баријера у трговини и отварање тржишта широм Европе;
- хармонизацију националних стандарда;
- олакшавање веза између произвођача, корисника и именованих тела надлежних за технички надзор и атестирање.

Рад комисије одвија се у фокусу техничких прописа, мада политички, економски, технички, регулаторни, правни, друштвени односи могу да утичу на све секторе, а посебно на сектор индустрије, што може да се одрази на доношење српских стандарда (у смислу динамике, учешћа чланова у раду комисије и сл.).

4 Заинтересоване стране

Све заинтересоване стране (производња, институти, научне и образовне установе, државна управа итд.) могу да предложе члана комисије и експерте у радним групама, при чему треба водити рачуна о обезбеђивању баланса у заступљености свих заинтересованих страна. Посебно су заинтересовани произвођачи и корисници мотора са унутрашњим сагоревањем. У рад комисије укључени су и представници акредитованих лабораторија. У многим случајевима је утврђено да међународни стандарди обезбеђују најповољнији начин прикупљања и размењивања резултата из истраживачких студија.

Заинтересоване стране у области рада ове комисије су:

1. универзитети,
2. представници акредитованих лабораторија,
3. корисници - произвођачи.

5 Циљеви и стратегија за остваривање циљева

5.1 Циљеви

1. Усвајање приоритетних стандарда из области Друмских возила на начин предвиђен *Интерним правилима стандардизације – Део 1: Доношење, објављивање, одржавање, преиспитивање и повлачење српских стандарда и сродних докумената.*
2. Усаглашавање националних са европским стандардима њиховим преиспитивањем и доношењем одлуке о повлачењу оних стандарда који су у колизији са европским.
3. Заступање српских националних интереса у области рада комисије пред одговарајућим европским и међународним комитетима за стандардизацију путем учествовања српских стручњака и експерата у раду ових техничких комитета.

Као приоритетни предвиђени су да буду усвојени стандарди који се налазе на листи хармонизованих стандарда са директивом Новог приступа 2006/42/ЕС која је код нас транспонована у Правилник о безбедности машина.

5.2 Стратегије за остваривање циљева

Остваривање циљева комисије KS M022 се заснива на дефинисању приоритета рада комисије, а то су преузимање и усвајање европских стандарда као српских стандарда и праћење рада техничких комитета:

- Међународне организације за стандардизацију (ISO):

- ISO/TC 22
Road vehicles
Друмска возила;
- ISO/TC 31
Tyres, rims and valves
Пнеуматици, наплаци и вентили;

- Европског комитета за стандардизацију (CEN):

- CEN/TC 245
Leisure accommodation vehicles
Возила за одмор и становање;
- CEN/TC 301
Road vehicles
Друмска возила;
- CEN/TC 326
Gas supply for Natural Gas Vehicles (NGV)
Снабдевање гасом возила са погоном на компримовани природни гас;
- CEN/TC 354
Ride-on, motorized vehicles intended for the transportation of persons and goods and not intended for use on public roads - Safety requirements
Моторна возила намењена за превоз лица, са руковаоцем који је на њима, а која нису намењена за употребу на јавним путевима – Захтеви за безбедност;
- CEN/SS T03
Road vehicles
Друмска возила .

6 Фактори који могу утицати на испуњење и имплементацију програма рада

- Недостатак финансијских средстава онемогућава обезбеђење одговарајућих превода и упућује на преузимање стандарда методом проглашавања, што умањује кредибилитет ових стандарда у пословном окружењу.
- Недовољно учешће стручњака у доношењу српских стандарда.
- Нередован одзив чланова комисије – одражава се на испуњење годишњег плана.
- Незаинтересованост стручне јавности за учешће у јавној расправи и достављања примедби у вези са предлозима нацрта српских стандарда који се стављају на јавну расправу.

7 План активности

Планирано је доношење европских стандарда сукцесивном динамиком у односу на CEN техничке комитете. Како су, у тренутку доношења овог програма рада, сви европски стандарди преузети као српски стандарди, као основна активност у наредном периоду се планира редовно праћење и ажурирање европских стандарда.

Поред тога, планира се и превођење хармонизованих стандарда на српски језик.

8 Корисни линкови за све наведене активности

www.iss.rs

http://www.iss.rs/tc/?national_committee_id=44

<http://www.iso.org/iso/home.html>

http://www.iso.org/iso/home/standards_development/list_of_iso_technical_committees/iso_technical_committee.htm?commid=46706

<http://www.cen.eu/cen/pages/default.aspx>

<http://www.cen.eu/cen/Sectors/TechnicalCommitteesWorkshops/CENTechnicalCommittees/Pages/default.aspx?param=6282&title=Road%20vehicles>

<http://ciah.mas.bg.ac.rs/>

http://www.udruipm.rs/index.php?lang=sr_lat